

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΟΥ ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ

Id est,

HIPPOCRATIS COI APHORISMI.

ANTONII MVSÆ BRASAVOLI
COMMENTARIVM

N HAC inscriptione opus non est, de Hippocratis uita, moribus & conditione quicquam differere, quoniam à Galeno in uarijs locis explicatur, à Suida & ex Sorani historijs facile sumi potest. Nec opus est dubitare, cur Coi dictum sit: nam eius patria hoc nomine denotatur, quæ in Thessalia est: ad aliorum quorūdam antiquorum differentiam, qui & ipsi Hippocrates uocati sunt. An uerò Hippocrates Coi is fuerit, qui hunc librum composuerit, nonnulli dubitarunt, & alium fuisse testantur. Alij in templo Apollinis inuentum fuisse fabulantur. Nos ab alio quodam auctore ex Hippocratis libris collectum iudicamus: quoniam nullus est ferè aphorismus, quem in Hippocratis operibus inuenire non possimus, nisi summi uiri, & inter alios Galenus tam cōstanter ab Hippocrate Coo aditum esse testarentur. Id uerò speculatione dignum offertur, cur hic liber Aphorismi inscriptus sit, & uerè ac propriè quid hoc nomine Aphorismus significetur. ἀφορίζω apud Græcos diuido est atq; separo, & ἀφορισμός diuisio & separatio est. Propterea non immeritò Arabes quidam Aphorismos, librum Diuisorum sermonum nuncuparunt, ut Mesue in libro De consolatione medicinarum fecit. Ita uerò de aphorismi ratione disseruit Philotheus: τί ἐστιν ἀφορισμός; ἀπόκρισις. ἀφορισμός ἐστὶ λόγος σώτηρος, αὐτοπλήθι δὲ νοσίων ἀπαρτιζόμενος. ἢ λόγος ἢ τὴν μὲν πλὴν πεφορεῖν ἢ τοὺς πλὴν φερόσιν περιέμβναι, πλουσιῶν δὲ τοῖς ἐπιθυμιασιν. πῶς ἐν ἀεργίᾳ ἀφορισμός; εἴτε τὸ περιελθεῖν ἐν αὐτοῖς τὸ νόσημα. ἀφορίζεται δὲ καὶ διὰ τὸ ἀπὸ τοῦ ἴσου πρὸ αὐτοῦ καὶ ἴσμεν αὐτό. id est, Quid est aphorismus? Responso. Aphorismus est sermo concisus per se plenam sententiam perficiens: uel sermo per enuntiationem, uel per locutionem pauper, diues autem sensibus. Vnde dicitur aphorismus: ab eo quod est circumscribi in ipso morbum. Diuiditur autem atq; distinguitur ab his qui ante ipsum sunt, & ab his qui post ipsum. Orbasius eodem modo Aphorismum definiuit. At si secundum Galenum huius uocabuli uim exprimere tentemus, ea considerare oportet quæ ipse medio ferè commētationis primi aphorismi primi libri, huius doctrinæ formam docens, scripta reliquit, ubi inquit, forma doctrinæ aphoristica omnes rei proprietates quàm breuissimis uerbis circumscribit. Verba Galeni hæc sunt, ὁσσοι εἰσι βραχυτάτων ἀπάντα τὰ τὸ πρόγναθον ἰδία περιελθεῖν. Vnde aphorismus omnes rei (de qua scilicet loquitur) proprietates dicit quàm breuissimis uerbis. Propterea aphorismi ratio in hoc non consistit, quòd sermo sit diuisus & separatus: sed quòd breuissimis uerbis rei proprietates circumscribat. Idem in fine illius partis animaduertit Galenus, imò hoc uerum esse aperte demonstrat supra aphorismum quartumdecimum primi libri. Idq; est post medium commentī, quum enim Hippocrates dixisset, Qui crescunt plurimum habent caloris innati: Galenus de puerorum calore & iuuenum abunde differit, & eorum differentiam ostendit. At ne quis Hippocratem reprehendat, utpote qui de his mentionem non fecerit, inquit, Hippocrates igitur quum hoc in libro proposuisset compendiosam & aphoristicam doctrinam facere, non ita sermonē ampliauit, ut ego nunc. Quibus uerbis manifeste elicitur, doctrinam aphoristicam in breuitate cōsistere, & non in hoc quòd sit sermo separatus. Hoc idem ab eodem Galeno ostenditur trigesimo octauo aphorismo secundi libri, ubi dicitur, febricitanti non omnino leuiter permanere corpus, & nihil minui, uel etiam magis quàm ratio postulat, contabescere malum: Galenus in commento inquit, Melius autem fuisset, si hoc quod ait, magis quàm ratio postulat, quibus finibus ita diceretur, aperuisset. Sed quia doctrinæ modus est aphoristicus summam sequens breuitatem, nos exponentes uerbum secundum rationem ad febris magnitudinem referemus,

& reliqua, Ex quibus manifestum est, aphoristicam doctrinam penes breuitatem considerari. Quod luce clarius ostenditur libro quarto, aphorismo quadragesimo septimo, ubi Hippocrates inquit, Excreationes in febris non intermittibus liuidæ, cruentæ, scætidæ, omnes malæ & biliosæ: & si bene exeunt, siue per alui excretionem, siue per urinas, bonæ: si uero non aliquid eorum quæ iuuant per hæc loca excernitur, malum. Galenus in principio huius Aphorismi Hippocratem reprehendere uidetur, inquit, Forte conueniens fuerat doctrinæ aphoristicæ dici compendiosius, omnes prauas excretiones quum bene exeunt, ad bonum terminari. Ex quibus uerbis manifeste colligi potest, doctrinam aphoristicam in breuitate potius consistere, quàm in sententiarum separatione. Idem potest ex Galeno aphorismo sexagesimo quarto libri quinti confirmari, ubi Hippocratem reprehendit, qui aphoristicam breuitatē non seruauerit. Idem Galenus in commentarijs quarti libri De ratione uictus in morbis acutis, sectione decimanona, miratur cur sermo ille non sit inter Aphorismos positus, quum in paucis uerbis uis magna reperitur, quod aphorismis usu uenire solet. Quod testimonium esse potest, aphoristicam doctrinam in breuitate consistere. Eo adhuc addito quod in sexto De simplicium medicamentorum facultatibus capite primo dicit, in aphoristica doctrina conceditur, ut multa concise dicantur. Ex his igitur cum Galeno dicamus, aphoristicam doctrinam sermones omnes atq; sententias breuissime complecti, quæ totam rem de qua agitur, explicat: & aphorismum sermonem illum esse, qui breuibus sententijs uniuersam de qua agitur, explicat. Habes igitur cur hic liber, Aphorismorum liber nuncupetur, quia uniuersam artem medicam breuissimis uerbis cõplectitur. Propterea illud scire oportet, quæ ab Hippocrate octoginta uoluminibus extenduntur atq; explicantur, in hoc uno breuibus comprehendi. Nam nullus est in hoc libro Aphorismus, qui apud Hippocratem in alijs libris non inueniatur: unde hic liber est omnium librorum Hippocratis epitome, & ueluti enchiridion, ut inter legendum uidere licebit. Oribasius uero huius doctrinæ modum quadruplicē facit, inquit: Modus doctrinæ si queritur est quadruplex: intellectualis, complexorius, diuidens & diffinitiuus. Intellectualis dicitur, eo quod intellectu, idest contemplatione, tam uirorum quàm mulierum ægritudines exequatur, & consideret. Complexorius, quod omnia complectatur, seu comprehendat, nihilq; relinquat. Diuidens, eo quod corpus humanū in partes diuidat, earumq; ægritudines particulatim declaret. Diffinitiuus, quod cuncta definiat, recteq; determinet. Habent quoq; hunc ordinem, ut prior sit intellectualis, deinde complexorius, inde etiam diuidens, ad ultimū definitiuus. prius enim rem intellectu tenemus, post uerò intellectam, sicut est, totam complectimur. Inde etiam ac si per intellectum comprehensam diuidimus, ad ultimum autem comprehensione diuisam definimus & determinamus. Hæc Oribasius. Reliquis autem quæ à recentioribus disputantur omisissis, & quæ lectorem potius onerant, quàm instruant, ad Hippocratis sententias exponendas descendemus.

Hippo.